

מטעמי תורת זילים

פרשת ויקרא – סודה של ברית המלח

התורה מצווה למלוח את כל הקרבנות קודם שיעלו על המזבח שנאמר "וְכָל קֶרְבֶּן מִנְחָתְךָ בְּמִלַּח תִּמְלַח וְלֹא תִשְׁפֹּת מִלַּח בְּרִית אֱלֹקֶיךָ מֵעַל מִנְחָתְךָ עַל כָּל קֶרְבְּנְךָ תִּקְרֵב מִלַּח" (ויקרא ב, יג). ונרמז דבר זה גם בפסוק "צו את בני ישראל וְאָמַרְתָּ אֲלֵהֶם אֶת קֶרְבְּנֵי לַחְמֵי לֶאֱשֵׁי רִיחַ נִיחָחֵי תִשְׁמְרוּ לְהִקְרִיב לִי בְּמוֹעֲדוֹ" (במדבר כח, ב), "אֶת קֶרְבְּנֵי לַחְמֵי" – "אֶת" מרבה את המלח (פירושי סידור התפילה למחבר 'הרוקח' חלק יא פרשת התמיד ד"ה ואמרת ואמרת), וכן "לַחְמֵי" הוא אותיות 'מלחי' להורות שהמלח מקיים את הקרבן (פענח רז"א פרשת פנחס ד"ה את קרבני לחמי). **לכתחילה היה צריך לתת 'מלח סדומית' שהוא מלח חריף שגם אחרי מליחתו אינו נח מרתיחתו (אוצר החיים' לאדמו"ר מקומרנא מצוה קב ד"ה מדיני המצוה).** מלח זה נעשה בגזרת ה' מארץ סדום אשר הפך ה' באפו ובחמתו, ואינו מעשה אדם ולא בא מימי הים אלא מאדמה שרופה בגופרית ואש מן השמים (ימלט נפשו לר' אברהם חמוי סימן יב ד"ה 'מלח סדומית' בשם הרמב"ם).

ויש להבין, מהו עניינו ומהותו של המלח? ומדוע עם ישראל הצטוו לשים אותו בקרבנות שהיו מקריבים בבית המקדש?

יש במלח כוח המקיים והמשמר כמו מעלת הקרבנות במקדש

המלח מתקיים לעולם (עפ"י רש"י במדבר יח, ט) **בעוד שאינו נחסר כלום** (וימהר אברהם מערכת המים אות תקמד) **ולא מסריח** (עפ"י רש"י במדבר יח, ט). **וכאשר מולחים בו את הבשר, יש בידו לקיים ולהעמיד את הבשר לזמן מרובה** (רבינו בחיי ויקרא ג, יג ד"ה ומטעם זה אמר), **כי בכוחו לשמר כל דבר** (מאירת עינים/ פרשת וירא ד"ה ותהי נציב מלח) **ולקיים אותו** (רבינו אפרים על התורה/ פרשת ויקרא ב, יג) **כך שלא יתעפש** (צירור המור/ פרשת צו ד"ה ומזה הטעם בעצמו). לכן התורה נקראת 'ברית מלח' כיון שהיא קיימת לעולם וגם נותנת 'טעם' לכהנים וללויים לישראלים למלכים ולבית המקדש (צירור המור/ פרשת כי תשא ד"ה אחר כך ציוה שיעשו. ראה 'שליה הקדושי' מסכת חולין נר מצוה ד"ה מלאכת שמים).

וכן מלכותו של דוד נקראת "ברית מלח" לפי שהיא מלכות עולמית לו ולבניו אחריו כפי שנאמר "הלא לָכֶם לְדַעַת פִּי ה' אֱלֹקֵי יִשְׂרָאֵל נָתַן מִמְּלָכָה לְדָוִד עַל יִשְׂרָאֵל לְעוֹלָם לֹא יִשָּׁרְף וְלִבְנָיו בְּרִית מִלַּח" (דברי הימים ב' פרק יג, ה) (זכר דוד' לר' דוד זכות ממודינא מאמר א פרק יוד דף כו ד"ה יתפאר השומע, עפ"י הרמב"ן ויקרא ג, יג ד"ה ומפני שאמר) **כי זרעו יהיה קיים לעולם** (ימדרש תנחומא/ פרשת לך לך אות כ). **וכן נאמר "ברית מלח" בתרומות הקודשים בפסוק "כל תרומת הקדשים אשר ירימו בני ישראל לה' נתתי לך ולבְנֵיךָ וְלִבְנֵיךָ אֶתְךָ לְחֶק עוֹלָם בְּרִית מִלַּח עוֹלָם** הוא לְפָנֵי ה' לְךָ וְלִזְרָעֶךָ אֶתְךָ" (במדבר יח, ט), **כי זרעם של הכהנים יהיה קיים לעולם** (ימדרש תנחומא/ פרשת לך לך אות כ). **ונינתנו להם תרומות הקודשים לעולם** (תרגום יונתן/ במדבר יח, ט). **ועוד על מנת ללמד שכמו שהמלח קיים ונותן קיום לאחרים כך גם כהונת אהרן קיימת ומקיימת את האחרים, שהרי הכהנים הם 'כלי כפרה' לישראל ועל ידם סליחתם** (צירור המור/ פרשת קרח ד"ה ופירש כל).

מטעם זה ה' ציווה לתת מלח בכל הקרבנות שנאמר "וְכָל קֶרְבֶּן מִנְחָתְךָ בְּמִלַּח תִּמְלַח וְלֹא תִשְׁפֹּת מִלַּח בְּרִית אֱלֹקֶיךָ מֵעַל מִנְחָתְךָ עַל כָּל קֶרְבְּנְךָ תִּקְרֵב מִלַּח" (ויקרא ב, יג) (צירור המור/ פרשת צו ד"ה ומזה הטעם בעצמו) **וזה כדי ללמד שכשם שהמלח מקיים כל דבר ומציל אותו מן ההפסד, כך גם על ידי מעשה הקרבן ינצל האדם מן ההפסד ותישמר נפשו ותישאר קיימת לעד** (אוצר החיים/ לאדמו"ר מקומרנא מצוה קב ד"ה מדיני המצוה) **שהרי הקרבן מעמיד את האדם ומכפר עליו** (צירור המור/ פרשת צו ד"ה ומזה הטעם). ומכאן היה מנהג לכמה נשים לשים איזה גרגיר מלח על גבי התינוק בשעה שמוליכים אותו לברית המילה, כי הנימול נחשב כמו קרבן ונאמר "וְכָל קֶרְבֶּן מִנְחָתְךָ בְּמִלַּח תִּמְלַח" (ויקרא ב, יג). ורמז לכך בתיבה 'מלח' שהיא צירוף 'מל-ח' לרמוז על הנימול ביום השמיני שנאמר "וּבַיּוֹם הַשְּׁמִינִי יִמּוֹל בְּשֵׁר עֶרְלָתוֹ" (ויקרא יב, ג) (זכר דוד' לר' דוד זכות מחכמי העיר מודינא באיטליה מאמר א פרק סו דף קעב ד"ה ויש נשים שנהגות).

ים המלח נוצר בעקבות מידת הדין הקשה ששלטה בו בשעת מלחמת המלכים

בשעה שהקב"ה ברא את העולם, כל מימי האוקיינוסים ומימי התהומות היו מתוקים וטובים בטעמם. וכאשר הוא ציוה שהמים יקוו לימים כפי שנאמר "וַיֹּאמֶר אֱלֹקִים יִקְוּוּ הַמַּיִם בְּתַחַת הַשָּׁמַיִם אֶל מְקוֹם אֶחָד וַתִּרְאֶה הַיַּבֵּשָׁה וַיְהִי כֵן" (בראשית א, ט) היו שם 'הרי מלח' ו'ארץ מלח' לרוב, ונגזר אז על המלח להתמוגג מפני המים. **באותה העת נעשו כל המים שבימים מלוחים** (פירוש על ספר היצירה לר' אליעזר מגרמייזא פרק ב' ד"ה המליך אות מ) **ומַרְיָם** (ראה זוהר פרשת נשא דף קכה ע"א ד"ה מי המרים). **ומליחות זו רמזה ל'מידת הדין'** (רקנאטי/ פרשת ויקרא ד"ה וכל קרבן מנחתך, עפ"י טעמי המצוות/ לר' מנחם רקנאטי מצוות עשה ד"ה מצוה למלוח הקרבנות), **כי בכל מלח יש מרירות ודין** (ישער המצוות/ להארי"ז פרשת עקב ד"ה כונת הבציעה והמלח) **ומחמת הדינים שבו הוא מלוח** (ינגיד ומצוה' כונת הנטילה עצמה ד"ה מורי ז"ל הזהירנו מאוד), **כמו הדמעות של האדם שהן בחינת דין ולכן הן מלוחות** (זהרי חמה/ לרבי אברהם גלאנטי על זוהר פרשת שמות דף יט ע"ב). ומטעם זה אמרו רבותינו שאדם לא יאכל מלח על ידי הטבלת האגודל בו (ראה שו"ע או"ח סימן קעט אות א), כי המלח מורה על הדין והאגודל רומז על גידול בנים שחלילה יכול לאבדם אם מזכיר באכילתו את 'הדין' (יחי אברהם' על טעמי המצוות לר' אברהם כלפון הכהן סע"ק קנה בשם ספר 'באר עשקי') (להרחבה בעניין הדמעות ראה מאמרינו לפרשת ויצא – 'מעלת הדמעות').

הים הנקרא 'ים המלח' לא היה בתחילתו ים אלא עמק שבו עמדה העיר סדום (ביאור הרד"ל על פרקי דרבי אליעזר פרק כה ד"ה ונעשית נציב מלח) **והיה נקרא 'עמק השדים'** (בראשית יד, ג) על שהיה מקום חשוב ומסוכך באילנות (ינור הקודש' לר' יחיאל מיכל על בראשית רבה מב, ט ד"ה שלש שמות) אשר היה מאכל ומניק אותם כמו ששדים מניקים את התינוק (מדרש תנחומא' פרשת לך לך סוף אות ח). **וגם נקרא המקום על שם השדים והמזיקים שהיו יושבים בו**. וכשם שהשדים הם אלו המגרים את הקטטות בכל מקום, כך הם היו אלו שגירו את המלחמה בין המלכים בימי אברהם אבינו במקום דירתו שהוא "עמק השדים" כפי שנאמר "ויצא מלך סדם ומלך עמרם ומלך אדמה ומלך צבונים ומלך בלע הוא צער ויערכו אתם מלחמה בעמק השדים: את פדרלעמר מלך עילם ותדעל מלך גוים ואמרפל מלך שגער ואריוף מלך אלסר ארבעה מלכים את החמשה: ועמק השדים בארת בארת חמר וינסו מלך סדם ועמרם ויפלו שמה והנשארם הרה נסו" (בראשית יד, ח - י) (הרמ"ד וואלי' פרשת לך לך יד על הפסוק 'כל אלה חברו אל עמק השדים הוא ים המלח').

"עמק השדים" (בראשית יד, ג) **היה פורה ומניב, אך נעשה לעמק של מים מלוחים בעוונותיהם** (מדרש תנחומא' פרשת לך לך סוף אות ח) **של המלכים אשר נלחמו בעמק וגרמו להמלחתו של הים** שנאמר "אָרְצָךְ פְּרִי לְמִלְחָה מִרְעַת לְשָׁבִי בָהּ" (תהלים קז, לד), כלומר "מִרְעַת לְשָׁבִי בָהּ" נעשה אותו העמק "לְמִלְחָה" שהם המים המלוחים (עפ"י 'מדרש תנחומא' פרשת לך לך אות ח, ורבינו בחיי' בראשית יד, י ד"ה ובמדרש). **מקום המלחמה הפך להיות ים שכולו מלח על מנת לרמוז אל הדין הקשה שהיה שולט בו מאחר ונעשתה שם המלחמה הראשונה בעולם** (הרמ"ד וואלי' פרשת לך לך פרק יד על הפסוק 'כל אלה חברו אל עמק השדים הוא ים המלח'). **זה הטעם שעל אף שחוצבים מלח מכל הימים שבעולם הרי שדווקא הים הזה הוא הנקרא על שם המלח שנאמר "כל אלה חברו אל עמק השדים הוא ים המלח"** (בראשית יד, ג) **בגלל הדין הקשה שהיה בו** (הרמ"ד וואלי' פרשת לך לך יד על הפסוק 'כל אלה חברו אל עמק השדים הוא ים המלח'). **ועתיד הקב"ה להחזיר את עמק השדים לקדמותו בתיקונו כפי שהיה לפני המלחתו** (עפ"י 'ינור הקודש' על בראשית רבה מב, ט ד"ה שלש שמות).

'הדין' המועט יפה לקיים את העולם אבל 'הדין' המרובה מחריב את העולם (הרמ"ד וואלי' פרשת לך לך יד על הפסוק 'כל אלה חברו אל עמק השדים הוא ים המלח'). **וכך הוא גם המלח שמיעוטו יפה, אך ריבוי קשה** (פרדס רימונים' להרמ"ק שער ערכי הכינויים פרק י ערך י"ט) **עד שאין אדם יכול לסובלו** (הרמ"ד וואלי' פרשת לך לך יד על הפסוק 'כל אלה חברו אל עמק השדים הוא ים המלח'). **לכן אם ישימו מעט מלח במאכל הוא ייתן טעם** (אוצר החיים' מצוה קכ למלוח כל הקרבנות ד"ה 'ישורש המצות' בשם הרמב"ן) **ויטעים את המאכל התפל, אך אם ישימו הרבה מלח הוא יקדיח את התבשיל** (עפ"י 'פרדס רימונים' שער ערכי הכינויים פרק י ערך י"ט). **וכן הוא בזריעת מלח רב על הארץ, שגורם להכרית את האדמה עד שלא יעלה בה כל עשב והיא נעשית שממה כפי שנאמר "אָרְצָךְ מִלְחָה וְלֹא תֵשֵׁב" (ירמיה יז, ו) וכן שנאמר "גִּפְרִית וּמִלַח שְׂרָפָה כָּל אֲרָצָה לֹא תִזְרַע וְלֹא תִצְמַח וְלֹא יִעֲלֶה בָּהּ כֵּל יִעֲשֶׂב" (דברים כט, כב) (מאירת עינים' לתלמיד הרמב"ן פרשת וירא ד"ה ותהי נציב מלח). ועוד ניכר הדבר בַּיָּמִים ובאוקיינוסים, שכולם הם מלוחים ואף על פי כן חיים שם דגים, אך ים המלח שהוא מלוח ביותר לא חיים שם דגים.**

אשתו של לוט נקראה בשם 'מלח' בגלל מעשיה הרעים

אשת לוט היתה נקראת עירית (הרוקח' על התורה פרשת וירא יט, כו) ונרמזה בפסוק **"וַתִּבְטַ אִשְׁתּוֹ מֵאַחֲרָיו וַתְּהִי נְצִיב מְלַח"** (בראשית יט, כו) כאשר התיבה "אִשְׁתּוֹ" גמטריא התיבות 'היא עירית' עם הכולל (בעל הטורים' בראשית יט, כו). **אשת לוט היתה נקראת גם בשם 'מלח' כי כאשר היו באים עניים לביתה לבקש ממנה לחם, והיא היתה נותנת להם מלח למרות שהיה בידה לתת להם צדקה. על כן העניים היו מתפללים עליה לרעה ומבקשים מה' יתברך שיעשה אותה 'תל מלח'. ואז היא היתה שומעת ועונה 'אמן' כי חשבה שתפילתם לטובה עליה (יילקוט ראובני' פרשת וירא ד"ה ותבט אשתו בשם 'מדרש פליאה', 'מדרש תלפיות' ענף אשה ד"ה 'שמה של אשת לוט' בשם 'מדרש פליאה') לפי שהמלח נעשה מהמים ומהעפר שהם שני יסודות גופניים ממשיים בשונה מיסוד הרוח והאש, והיא רצתה שכך גם תהיה מציאותה לאורך ימים בעולם הגשמי הזה ולהיות נראית לעין כמו האנשים החיים העומדים בעולם. וזה בשונה מהמתים שנאבד גולמם וממשיותם בהיותם חוזרים להיות 'אין' (מדרש תלפיות' ענף אשה ד"ה 'אמנם כיון שהמים והעפר').**

ומעשה היה באותה העת בשתי נערות מסדום (בראשית רבה' מט, ו) **שאחת מהן היתה בתו של לוט** (עפ"י 'מדרש תלפיות' ענף אשת לוט ד"ה 'זוהר פי וירא' מהזוהר), **אשר ירדו לשתות ולמלאת מים בכדיהן** (בראשית רבה' מט, ו). **וכשהנערה שהיתה בתו של לוט** (עפ"י 'מדרש תלפיות' ענף אשת לוט ד"ה 'זוהר פי וירא' מהזוהר) **ראתה כי פניה של חברתה חולגניות, היא שאלה אותה לשלומה. החברה ענתה לה כי נגמרו לה המזונות והיא נוטה למות. כאשר שמעה זאת הנערה היא לקחה את כדה מילאה אותו בקמח והחליפה בין הכד שלה לכד של חברתה הרעבה. אנשי סדום הרגישו בדבר שנעשה ואז הוציאו החוצה את הנערה שנתנה את הקמח** (בראשית רבה' מט, ו), **שהיא בתו של לוט** (עפ"י 'מדרש תלפיות' ענף אשת לוט ד"ה 'זוהר פי וירא' מהזוהר), **ובעוד שהיא צועקת הם שרפו אותה. ועל זה אמר ה' "אֲרָדָה נָא וְאֲרָאָה הַכְּצַעֲקָתָה הַבָּאָה אֵלַי עֲשׂוּ כְלָה וְאִם לֹא אֲדַעָה" (בראשית יח, כא) (בראשית רבה' מט, ו).**

באותו הלילה שבאו המלאכים לביתו של לוט, היתה אשתו פוחדת שמא ייודע על האורחים ויגידו שגם ידה היתה במעל הזה ויהרגו אותה כפי שעשו לבתה. **לכן כאשר לוט הביא את האורחים, הוא ואשתו חילקו את הבית לשניים, ולוט הושיב את האורחים בחלקו ולא בחלק של אשתו.** וזה מה שאמר לוט "רַק לְאִנְשֵׁים הָאֵל אֶל תַּעֲשׂוּ דָבָר כִּי עַל כֵּן בָּאוּ בְּצַל קִרְתִּי" (בראשית יט, ח) (מדרש תלפיות' ענף אשת לוט ד"ה 'זוהר פי וירא הנערה' והלאה). ללוט היה די קמח ובשר ברשותו על מנת לתת לאורחים ונתן להם. אך לאשתו אמר כי האורחים הביאו עמהם את כל מאכלם והוא מבקש ממנה רק מלח שהוא דבר קל המצוי תחת ידה, על מנת לתקן להם את המאכל. **לוט חשב שעל מעט כזה אשתו לא תקפיד ותיתן להם, אך אותה המרשעת הקפידה** (ינור הקודש' בראשית ג, ח ד"ה מצות גדולה) **ורצתה לפרסם כי אין רצונה באורחים הללו** (מדרש תלפיות' ענף אשת לוט ד"ה 'זוהר פי וירא הנערה' והלאה) **לכן הלכה אל שכנותיה לבקש מלח עבור האורחים, על מנת שידעו עליהם אנשי העיר** (בראשית רבה' נא אות, ה) 'מדרש תלפיות' ענף אשת לוט ד"ה כפי זה אין).

ה' הכה את סדום ב'מבול של מלח' ומכה זו נדבקה באשת לוט

הקב"ה המטיר על סדום ועמורה "גִּפְרִית וְאֶשׁ" וגם מטר כפי שנאמר "וה' המטיר על סֶדֶם וְעַל עֲמֹרָה גִּפְרִית וְאֶשׁ מֵאֵת ה' מִן הַשָּׁמַיִם" (בראשית יט, כד) ועל ידי הגפרית והאש נהפכו המים שירדו לשריפת מלח (ביאור הרד"ל על פרקי דרבי אליעזר פרק כה אות עט ד"ה ונעשית נציב מלח). 'מכת המלח' באה עליהם כיון שאנשי סדום היו אומרים שה' לא יביא יותר מבול לעולם כפי שהוא נשבע, ועל זה אמר ה' ש'מבול מים' הוא לא מביא אבל 'מבול של מלח' הוא כן מביא. וזה נרמז בתיבה 'מבול' שהוא גמטריא 'מלח' (יצמח דוד' על התורה למחבר שו"ת 'בית דוד' פרשת וירא ד"ה הכו בסנורים).

המלאך הזהיר את לוט לנוס מהר מהעיר בלי עיכוב ובלי להביט אחריו, על מנת שלא ידבק בו הענן שהיה מלא גופרית אש ומלח כפי שאמר "וַיֹּאמֶר הַמַּלְאָךְ עַל נַפְשְׁךָ אֶל תִּבְיֵט אַחֲרַיִךְ וְאַל תַּעֲמֹד בְּכָל הַכְּפָר הַהָרָה הַמְּלִט פֶּן תִּסָּפֶה" (יצמח דוד' פרשת וירא ד"ה הכו בסנורים). **אך למרות האזהרה, אשתו של לוט הסתובבה והביטה על סדום על מנת לראות אם בנותיה הנשואות שנשארו בסדום הולכות אחריה** (פרקי דרבי אליעזר' סוף פרק כה) **כי נכמרו רחמיה עליהן** (ישמו אברהם' לר' אברהם פאלאג' מערכת ס ערך סדום דף קסא על הפסוק 'ותבט אשתו') **ואז היא ראתה את הגופרית והמלח שירדו עליהם מן השמים והמכה הזאת היתה במחשבתה ונדבקה בה**. כי ראית החוליים הנדבקים והמחשבה בהם מזיקה מאוד ויכולה להדביק את המתבונן (פרושי רבינו אפרים על התורה' פרשת וירא על הפסוק 'אל תביט מאחריך', ירקנאטי' פרשת וירא ד"ה ותבט אשתו מאחריך).

באותה שעה התגלגל על אשת לוט העונש על מה שלא נתנה מלח לעניים (יאבן יקרה' על 'ירקנאטי' פרשת וירא ד"ה וכבר דברתי בו), **ותפילת העניים שתהפוך ל'תל מלח' נשמעה** (יילקוט ראובני' פרשת וירא ד"ה ותבט אשתו בשם 'מדרש פליאה', 'מדרש תלפיות' ענף אשה ד"ה 'שמה של אשת לוט' בשם מדרש פליאה) **והיא הפכה לנציב מלח**. והיה זה מדה כנגד מדה, שהיא לא נתנה לחם לעניים ולא חמלה עליהם לכן גם לא חמל עליה ה' יתברך והפך אותה לנציב מלח (עפ"י רבינו אפרים על התורה' פרשת וירא יט, כו) **אשת לוט ירדה ממדרגת אדם למדרגה התחתונה של דומם** (יד יהודה' על מאמר 'אם כל ח'י להרמ"ע מפאנו סימן ו ד"ה אשתו של לוט) **על ידי שהתגלגלה בתוך מלח** (ינשמת חיים' מאמר רביעי פרק השלש עשרה) **כפי שהם גלגולי הדומם – במים או במלח** (עפ"י 'ספר הליקוט' להאר"י ז"ל פרשת בראשית ד"ה ויש עלייה אחרת). **נשמתה של אשת לוט לא המשיכה להתגלגל יותר והיא נשארה שם דוממת**. לכן אמרו רבותינו שכל הרואה את אשתו של לוט מברך "ברוך דיין האמת" (ראה גמי ברכות דף נד ע"ב) (ספר גלגולי נשמות' להרמ"ע מפאנו אות קג, 'גולל אורי' מערכת ע ערך עדיה) ולא אמרו כל הרואה את 'נציב המלח' – כי התכוונו לנשמתה הנמצאת שם (ספר גלגולי נשמות' להרמ"ע מפאנו אות קג).

נציב המלח נשאר קיים במשך שנים רבות, וכל אותן השנים היו לוחכים אותו שוורים והוא היה יורד עד רגליו, ובבוקר היה צומח מחדש (פרקי דרבי אליעזר' סוף פרק כה) וחוזר שוב פעם לקדמותו הראשונה (גולל אורי' לר' מאיר ביקיאים מערכת ע ערך 'עדיה'). וכן בכל עת של חידוש הלבנה היה 'נציב המלח' מתרבה, ובהתמעטותה של הלבנה היה מתמעט (פירוש 'הרוקח' פרשת וירא יט, כו ד"ה בפר' דר' אליעזר). **ובזה התקיים 'רצונה' של אשת לוט להיות מציאות קיימת בעולם הנראית לעין, שהרי 'נציב המלח' לא היה כלה לעולם וכמה שלקחו מאותו המלח הוא לא החסיר כלום, והיה בבחינת ממשות כמו מים ועפר** (מדרש תלפיות' ענף אשה ד"ה 'והקב"ה עשה גם שניהם'). אשת לוט באה על עונשה מדה כנגד מדה, לפי שעינה היתה צרה באורחים ולא נתנה להם אפילו מלח, לכן כעונש היו באים לה כמה 'אורחים' בכל יום לאכול מגופה (יפדה את אברהם' לר' אברהם פאלאג' מערכת הצדי' אות ג ד"ה ומצאתי).

נציב המלח היה צריך להיות קיים עד היום הזה (עפ"י 'פרקי דרבי אליעזר' סוף פרק כה ד"ה וראתה אחריה) **כדי שיהיה זכר לנפלאותיו של הקב"ה** (יילקוט שמעוני' פרשת בשלח בסוף רמז רנו), אלא שכעבור כמה שנים היה בסביבה רעש אדמה ויצא ים המלח מגבולו ושטף כברת ארץ מסביב, **ובתוכו נשטף גם נציב המלח והוא התכסה בתוך הים**. ומאז רעש האדמה ועד היום הוא כבר לא נראה יותר (ביאור הרד"ל על פרקי דרבי אליעזר פרק כה אות פ ד"ה עדיין היא עומדת). והתורה ציוותה "עַל פֶּל קָרְבָּנְךָ תִּקְרֵיב מִלַּח" (ויקרא ב, יג) כחלק מהתיקון לאשת לוט שהפכה להיות נציב מלח (גולל אורי' לר' מאיר ביקיאים מערכת ע ערך עדיה מהרמ"ע מפאנו).

קיומו של המלח בשלחן מבטל קטרוג מהאדם וטיבול הלחם בו מבטל דינים

שולחנו של אדם נחשב למזבח (ישפתי כהן על התורה' פרשת ויקרא ד"ה ועוד דרשו במקום, 'אור צדיקים' למהר"מ פאפירש בחלק 'דרך סעודה' דיני ברכות מחמשה מיני דגן אות יט) **לפי שהוא מכפר עליו** (יפנעח רזא' פרשת פנחס ד"ה את קרבני לחמי) **והאכילה דומה לקרבן** ('אור צדיקים' בחלק 'דרך סעודה' דיני ברכות מחמשה מיני דגן אות יט, 'מזמור לאסף' דיני הבציעה של המוציא ד"ה לא יבצע עד שיביאו), **לכן יש מצוה להביא מלח על השולחן** ('אור צדיקים' בחלק 'דרך סעודה' דיני ברכות מחמשה מיני דגן אות יט) **עוד לפני שבוצעים על הלחם** (מקור חכמה' לר' יהודה לייב פחוביצי' הלכות הסעודה סימן קסז, ב, 'מזמור לאסף' דיני הבציעה של המוציא ד"ה לא יבצע עד שיביאו) **ושיהיה מונח עד אחרי ברכת המזון** (יבן איש חי' שנה א' פרשת אמור אות י) **שהנחתו שם הוא כמו המלח ששמו על המזבח במקדש**. **ורמז לכך שנאמר "עַל פֶּל קָרְבָּנְךָ תִּקְרֵיב מִלַּח"** (ויקרא ב, יג) (מקור חכמה' לר' יהודה לייב פחוביצי' הלכות הסעודה סימן קסז, ב, 'ישפתי כהן על התורה' פרשת ויקרא ד"ה ועוד דרשו במקום) **כלומר שלא נאמר "קרבן" אלא "קרְבָּנְךָ" ללמד שיש לשים מלח גם על שולחנו של האדם** (ישפתי כהן על התורה' פרשת ויקרא ד"ה ועוד דרשו במקום). **והאר"י ז"ל היה מזהיר בזה מאוד** (ינגיד ומצוה' כוונת הנטילה עצמה ד"ה מורי ז"ל הזהירנו מאד).

צריך ליזהר להביא מלח על השולחן בכל סעודה, גם על מנת שלא יקטרג השטן ('אור צדיקים' לר' מאיר פאפירש בחלק ספר מוסר אות עב). **כי בשעה שישראל ממתנינים זה לזה עד שייטלו את ידיהם לסעודה הם נמצאים בלי מצוות והשטן מקטרג עליהם, ואז 'ברית מלח' שבשלחן הוא זה שמגן עליהם** (יתוספות' גמי ברכות דף מ ע"א ד"ה הבא, 'סגולות ישראל' מערכת מ אות לה בשם הבי"י ממדרש, 'זרע שמשון' פרשת וירא דף כא

ע"א טור ב ד"ה פסוק ותהי נציב מלח' בשם המדרש), **לפי שזה כוח המלח להכרית ולהשבית את כל 'הקליפות' עד שיהיו ל'אָרְץ מְלָחָה'** (ירמיה ז, ו) ('אוצר החיים' לר' מקומראנט מצוה קב למלוח כל הקרבנות ד"ה 'ושורש המצות'). וזה הטעם שלוט ביקש מאשתו "תני מעט מלח לאורחים" כי הוא האמין לדברי המלאכים והיה יודע שהפורענות ממשמשת לבוא, על כן רצה להביא מלח לשולחן כדי שיגן עליהם. ועל כך ענתה אשתו "אף המנהג הרע הזה אתה בא להנהיג במקום הזה!?!". וכוונתה שאין לדאוג מן הפורענות בעיר סדום כי היא מושפעת ברוב טובה, ואדרבא הנחת המלח היא פתיחת פה לשטן (זרע שמשון' פרשת וירא דף כא ע"א טור ב ד"ה פסוק ותהי נציב מלח).

נוהגים לטבול את פרוסת 'המוציא במלח' (פענח רזא' פרשת פנחס ד"ה את קרבני לחמי) **שלוש פעמים** (יספר זכירה' דף כא ע"א ענין נטילת ידים וסעודה ד"ה סגולה כתבו המקבלים) **לפי שהקרבן נקרא 'לחם' כפי שנאמר "אֶת קֶרְבְּנֵי לַחְמֵי לְאִשֵּׁי רִיחַ נִיחֻיִּים"** (במדבר כח, ב) (פירושי סידור התפילה לרוקח' חלק א' פרשת התמיד ד"ה ואמרת ואמרת) וכן שנאמר על חלקי הקרבן "וְהִקְטִירָם הַכֹּהֵן הַמְזַבְּחָה לַחֵם אִשָּׁה לְרִיחַ כָּל חֶלְבֵי לֶחֶם" (ויקרא ג, טז) (רש"י במדבר כח, ב) ומכוונים בהטבלה כי 'לחם' ו'מלח' הן אותן האותיות רק שהלחם הוא כנגד 'החסדים' ואילו המלח הוא כנגד 'הגבורות' ובטיבול הזה ממתקים את הגבורות על ידי החסדים (ישעיה המצות' להארי"י ז"ל פרשת עקב ד"ה יכונת הבציעה והמלח' עיי"ש. ראה יספר הליקוטים' להארי"י ז"ל תהלים סימן לו ד"ה ודע כי כל מה שנאמר). **ואם האדם לא מביא מלח לשולחן הוא לא יכול למתק את הדין כי אינו מטביל, ולא מקיים את הסגולה הנפלאה להפוך את הדין לרחמים** (מזמור לאספי' דיני הבציעה של המוציא ד"ה לא יבצע עד שיביאו) **ולסלק על ידי כן את 'הקליפות' מהשולחן** (עפ"י יאור צדיקים' סימן כג אות יז).

סגולת המלח להגן מפני הפורענויות ולהרחיק המקטרגים והמשטינים

המלח מגן מפני הפורענויות (יאור צדיקים' בחלק 'דרך סעודה' דיני ברכות מחמשה מיני דגן אות יט, 'מקור חכמה' לר' יהודה לייב פרוחיבצר הלכות הסעודה סימן קסז, ב, זרע שמשון' פרשת וירא דף כא טור א ד"ה וטעם הפיכת ההרים, 'בן איש חי' שנה א' פרשת אמור אות ז) **לכן היו שמים מלח סדומית עם סמני הקטורת כפי שנאמר "וְעֲשִׂיתָ אֹתָהּ קְטֹרֶת רַקַח מַעֲשֵׂה רֹקַח מִמֶּלַח סְהוֹר קֹדֶשׁ"** (שמות, לז) (ראה גמ' כריתות דף ו ע"א, וכן רמב"ן שמות, לה), **כי גם הקטורת מסלקת חרון אף מהעולם שנאמר "יִשְׁיִמוּ קְטֹרֶת בְּאַפֵּי"** (דברים לג, ז) (שפתי כהן על התורה' פרשת שמיי ד"ה ולקח מלא המחטה). **והטעם ש'מלח סדומית' מסוגל גם לסמא את העיניים** (ראה גמ' עירובין דף יז ע"ב בשם רב חייה בר אשי, גמ' חולין דף קה ע"ב בשם ר' יהודה בריה דרבי חייה) **זה משום שהפורענות הראשונה אשר באה על אנשי סדום בשעה שהמלח לא הגן עליהם היתה מכת הסנורים כפי שנאמר "וְאֵת הָאֲנָשִׁים אֲשֶׁר פָּתַח הַבַּיִת הֵכּוּ בַסְּנֹרִים מְקַטְן וְעַד גְּדוֹל וַיָּלְאוּ לְמִצַּא הַפֶּתַח"** (בראשית יט, יא) (זרע שמשון' פרשת וירא דף כא טור א ד"ה וטעם הפיכת ההרים).

יש מנהג שְׂבַעַת בדיקת החמץ מוליכים עם הבדוק קערה עם מעט מלח, משום שהשטן והפמליא שלו מתקנאים הרבה במצות בדיקת החמץ ועל ידי שמוליכים עם הבדוק מלח דוחים את המשטינים והמקטרגים, בדומה למלח ששמים על השולחן. וגם המלח הוא סימן טוב שיזכו לשנים רבות לחפש את החמץ בכל שנה ושנה, כי המלח הוא סימן לקיום שעליו נאמר "בְּבְרִית מְלַח" (דברי הימים ב' פרק יג, ה) (בן איש חי' הלכות שנה א' פרשת צו אות ו). **ומקובלת מהרמב"ן** (יספר זכירה' ענין תפילת הדרך ד"ה קבלה מהרמב"ן) **סגולה לשמירה בדרך, שכשיצא האדם ייקח מעט מלח** (ידבק מאחי' לר' אברהם חמוי זצ"ל מערכת ד, ז) **ויאמר עליו שבע פעמים את המזמור "שִׁיר הַמַּעֲלוֹת הַבְּטָחִים בְּה' כְּהַר צִיּוֹן לֹא זָמוּט לְעוֹלָם יֵשֵׁב: יְרוּשָׁלַם הָרִים סָבִיב לָהּ וְה' סָבִיב לְעַמּוֹ מַעֲתָה וְעַד עוֹלָם: כִּי לֹא יָנוּחַ שִׁבְטֵ הָרָשָׁע עַל גּוֹרֵל הַצַּדִּיקִים לְמַעַן לֹא יִשְׁלַחוּ הַצַּדִּיקִים בְּעוֹלָתָהּ יְדֵיהֶם: הִיטִיבָהּ ה' לְטוֹבִים וְלִישָׁרִים בְּלִבּוֹתָם: וְהַמְּטִים עֲקֻלְלוֹתָם יוֹלִיכֶם ה' אֶת פְּעָלֵי הָאֱוֹן שְׁלוֹם עַל יִשְׂרָאֵל"** (תהלים קכה, א - ה), **ואחר כך ישליך את המלח לפני האויב או ביניהם וינצל** (יספר זכירה' לר' זכריה סימנר ענין תפילת הדרך ד"ה קבלה מהרמב"ן) **ודבר זה בדוק ומנוסה** (ידבק מאחי' מערכת ד, ז).

ועוד סגולה נפלאה (ידבק מאחי' מערכת י' אות טז ד"ה ימי העומר) **וסוד גדול** (קונטרס היחיאלי' בית השם 'סדר העומר' ד"ה סגולה וסוד גדול) **לקחת בלילה הראשון של ספירת העומר מעט מלח בידו, ולקרוא עליו את מזמורי התהלים קכב, קלא, קלג.** אחר כך לקרוא את 'פרשת העומר' המופיעה בסידורים לפני סדר ספירת העומר. ואז לומר תפילה זו: "יהי רצון מלפניך ה' אלוקינו ואלוקי אבותינו, בזכות ספירת העומר אשר ציוויתנו בתורתך ובזכות שמותיך הקדושים והטהורים היוצאים מהמזמורים האלו היוצאים מראשי תיבות וסופי תיבות ובזכות אבותינו הקדושים והטהורים אברהם יצחק ויעקב, שיהיה זה המלח לי לשמי פלוני בן פלוני ולכל מי שישא המלח הזה עליו, יהיה לו למגן וצינה מדבר וממגפה ומעין הרע ומכל דבר רע. אמן כן יהי רצון". ואז יברך ויספור את העומר בזמן שהמלח בידו. ובכל ימי ספירת העומר יברך ויספור עם המלח בידו, ויזהר שלא ישים את המלח על הארץ. **ואז המלח הזה יהיה מסוגל הרבה מאוד לעין הרע ויועיל כמו קמיע מומחה** (ידבק מאחי' מערכת י' אות טז ד"ה ימי העומר, 'קונטרס היחיאלי' בית השם 'סדר העומר' ד"ה סגולה וסוד גדול, 'ספר סגולות ישראל' מערכת ס אות ל בשם ספר בית הבחירה), **כן יהי רצון.**

<p>העלון השבוע גם לעילוי נשמת איש החסד אשר במשך כמה שנים תרם והדפיס את העלון הזה לזכרו הרבים:</p> <p>עמרים בן אסתר ז"ל ת.צ.ב.ה.</p>	<p>העלון השבוע גם לעילוי נשמת הרבנית הצדקת אשת חבר:</p> <p>עליזה בת יפה ז"ל ת.צ.ב.ה.</p>	<p>העלון השבוע גם לעילוי נשמת האיש הענו והצנוע אהב ישראל ומוכח הרבים:</p> <p>ר' עזרא בן שמחה בתון ז"ל ת.צ.ב.ה.</p>
<p>העלון גם לעילוי נשמת:</p> <p>רחבת גרשון ושרה אשת דוד דוד בן ישי הנולד ממרים</p>	<p>העלון גם לעילוי נשמת:</p> <p>אחרון בן עזיזה ז"ל אָרְלֵט עֲלִיָּהּ בַת פֶּרוּטוֹן מִסְעֵדֵרָה ז"ל ת.צ.ב.ה.</p>	<p>העלון גם לעילוי נשמת:</p> <p>מנשה מנשה בן יוסף מנחם בן אהרן ז"ל מַנְשֶׁה מִדְּלַן בַת מַנְשֶׁה ז"ל לבית משפחת מיומן ת.צ.ב.ה.</p>
<p>העלון גם לעילוי נשמת:</p> <p>מאיר בן משה ז"ל, יונה בן שמואל ז"ל, בריטה בתיה בת מאיר ז"ל, חיים בן לייב ז"ל, מרים בת שמואל ז"ל</p>	<p>העלון גם לעילוי נשמת:</p> <p>שלמה בן לירמיהו ז"ל עֲלִיָּהּ בַת שִׁירָה ז"ל אֲשֶׁרֶת חַיִּים ז"ל שִׁירָה בַת אֲלִינָה ז"ל</p>	<p>העלון גם לעילוי נשמת:</p> <p>שלמה בן לירמיהו ז"ל עֲלִיָּהּ בַת שִׁירָה ז"ל אֲשֶׁרֶת חַיִּים ז"ל שִׁירָה בַת אֲלִינָה ז"ל</p>

לקוראים היקרים: מטרת עלון זה היא אך ורק לקדש את שמו של ה' יתברך בעולם על ידי שכל יהודי ירגיש את מתקנת התורה ומצוותיה. לכל בורר ושאלה לבני העלון ניתן ליצור קשר בטלפון או במייל שבצד. תוכן למצוות והצלחה בכל מכל כלי

ניתן לתרום ולקדוש את העלון לרפואה או לעילוי נשמת טביל' וכן ניתן לשלוח הערות/הארות ולקבל את העלון במייל tora.haim@gmail.com 052-7675933